

בלי הכנה אי אפשר שירגיש

כתיב (שמות טז, ה) 'והכינו את אשר יביאו, ודרשו ל' (ביצה ב) דסעודת שבת צריך הכנה וכו'. ואין זונה על הסעודה גרידא, אלא להורות בא, דמיו רוצה להרגיש אור התענוג מקדושת שבת השי"ת מאיר לעבדיו וכו', צריך להכין עצמו לכך. לתי הכנה אי אפשר להרגיש.
(ערוגת הבשם - פרשת משפטים ד"ה את חג המצות ב)

כשישתדל להתנהל בקדושה בחול

אם ישתדל בימות החול להתנהל בקדושת שבת דיבור ומעשה, יהיה נקל לו וימצא עזר דו לקנות תוספת קדושת שבת על נר"ן, כמעשהו ול כך מעשהו בשבת. (פלא יועץ - ערך שבת)

כפי הבושה זוכה לקדושתה

ליל שבת נקרא קבלת שבת וכו', ע"ש שמקבלין תענוג מאור קדושת השבת, המתגלה לכל איש ואיש כפי ערך זיכוך נפשו. ועי"ז נופל עליו בושה וכו'. ואפילו המייגע עצמו כל ששת ימי המעשה, עכ"פ בהגיע שב"ק הוא מתבייש מאוד לקבל המתנה הקדושה, כנודע להמעין בעצמו באמת. ויותר שהוא מקבל יותר מתבייש יותר שהוא מתבייש יותר מקבל, והא בהא תלוי. כי לערך היגיעה נחשבת מותנת השבת מתנת הים לאיש המשכיל, וזהו 'פני שב"ת נקבלה' דרנו פני בש"ת.

(אהבת שלום - פרשת וישלח ד"ה ויהי)

הקדושה בלא שום סעד

בשבת קודש נעשה הכל מעצמו בלי שום עזר וסיוע מאתנו, רק כי אנו מוכינים את עצמו בימי החול, ומקדשין ומטהרין את עצמו בכל ענין במעשה ודיבור ומחשבה כראוי וכו'.

זהו 'לדעת', היינו שכל אחד ואחד מזרע ישראל צריך לידע, 'כי אני ה' מקדשכם', שהוא יתברך לבד מקדש אותנו בלי שום עזר וסעד מלתתא כמו בכל המועדים. ולזה אנו אומרים בשבת קודש 'מקדש השבת', וביו"ט אומר 'מקדש ישראל והזמנים', היינו שהם הם המקדשים כל זמני המועדים.

(אוהב ישראל - פרשת כי תשא ד"ה זהו לדעת)

קדוש בלי סיוע מהתחנות

ביום השביעי שבת שבתון קודש לה' (שמות לא, טו). שהוא קודש לה' בעצמו, שאין שום צורך לשום מלאכה מאתכם להזמין את הקודש אליו וכו'. וחזר לומר 'כל העושה מלאכה ביום השבת מות יומת'. אפשר שבא לרמז, כי אף אם ישמור האדם את השבת בכל פרטיה, רק שיכוון בו כבשאר מצוות ה' לעשות מלאכה בו.

שלא יאמין בקדושת השבת שהוא קודש מעצמו, רק שהוא יזמין את הקודש באתערותא שלו מלתתא, להוריד עי"ז קדושת השבת, חייב מיתה לשמים הוא, כי פוגם בזה בכבוד שב"ק שהוא קודש לה' יום מנוחה, קדוש מעצמו בלי סיוע מתחנות, והוא מראה בזה ח"ו פגם השבת שאינו קדוש מעצמו.
(באר מים חיים - פרשת כי תשא לא טו)

הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע אמר פעם לתלמידיו, דגבי שבת כתיב (שמות לא, יז) 'ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם' ואיך יהיה לאיש פשוט שבישראל ברית ואות בינו לבין בוכ"ע. אך אם לגבי העונש דכתיב (שם יז) 'ומחלליה מות יומת' שוים קטן כגדול, ואף יהודי פשוט ביותר אשר יחלל ח"ו את השבת בעדים והתראה יהא חייב סקילה, א"כ כמו שיש לו חלק בעונש, יש לו חלק גם ב'ישמחו במלכותך', ולאות בינו לבין הקב"ה, דלא יתכן שהעונש יתחייב, ואילו מן האורות היורדים בקדושת השב"ק לא יזכה להתענג וליתנות.

וסיפר הרה"ק בעל הבית ישראל מגור זי"ע, שכאשר שמעו החסידים את דברי רבם רקדו כל הלילה מרוב שמחה. לימים כאשר אמר הרה"ק בעל השפת אמת זי"ע לחסידיו את דברי הרבי ר' בונם שמחו גם הם על כך ורקדו כשעה אחת, ואילו היום כשהנני אומר את הדברים 'געבט עס אפילו נישט קיין טרייסל...', והתכוון להתאונן על ירידת הדורות, כי איך לא יאחזוהו שמחה וגיל ממתנה נשגבה כזו, שכל יהודי באיזה דרגה שלא תהיה יש לו קשר אמיץ עם השבת קודש.

(מפי ספרים וסופרים - אבות פ"ב פניני חסידות אות לו)

לפי הקדושה הכנה לכלום נחשב

ביו"ט הקדושה תלויה לפי ההכנות שאיש ישראל מכין את עצמו מקודם, עפ"י מה שמקדש את עצמו כמו כן הקדושה מיו"ט שורה עליו. אבל בשבת קודש מקדש השבת הקב"ה בעצמו, אפילו בלא הכנה. והגם שבשב"ק גם כתוב (שמות טז, ה) 'והכינו את אשר יביאו' שמשמע שגם שב"ק צריך הכנה, והקדושה לפי הכנתו. אך בשבת שהקדושה גבוהה מאוד, שכל מה שמכין את עצמו לכלום נחשב לפי ערך הקדושה, אין זה כלל בגדר הכנה.

(קובץ שיחות קודש - פרשת נצבים אות כא)

פשוטי העם מרגישים הקדושה

שמעתי ממורי הקדוש מהר"מ [בעל אמרי יוסף מספינקא] זל"ה, כמדומה לי בשם הרה"ק מהר"מ מרימינוב זל"ה, לתרץ התמוה שמתמיהים העולם על שעל פי רוב מרגישים קדושת שבת בליל שב"ק יותר מביום, והלא קי"ל דקדושת יום עדיף מקדושת לילה, וא"כ היה להם להרגיש ביום קדושה יתירה, ואנו רואין שבאנשים פשוטים הוא להיפך.

ותירץ עפ"י הנ"ל, דאם היה מתבושש בלילה מקדושת שבת הבא עליו שלא כפי מעשיו והיה בא לידי הכנעה מזה, אזי היה מרגיש ביום השבת עוד קדושה יתירה וגבוהה מזה. אבל לאשר אין מכיר ערכו, ואדרבה בא מזה לקצת צחות הלב, עי"ז פורחת ומסתלקת ממנו הקדושה.

(יגל יעקב - פרשת מטות ד"ה ויבן הדבר)

שקולה שבת ככל המצוות, כי בשבת כתיב (שמות טז, טז) 'לדורותם', פירש הזוהר (פרשת פנחס ח"ג דף ה) שיעשה דירה בלביה, שיהיה צירוף לקדושת

בת, אבל עצם קדושת שבת באה בלי מעשה אדם. זו 'לדעת כי אני ה' מקדשכם', וזה קוטב כל מצוות, שידע האדם שאין לו מעצמו כלום.

(נאות הדשא - עניני שבת סי' ג אות ב)

אשכזן את דכא

מבואר בזוהר (פי יתרו דף פח): מאי שבת שמא דקוב"ה, וקב"ה אינו שורה אלא 'את דכא ושפל רוח' (ישעיה נז, טז), ולב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה' (תהלים נא, יט), וכל המתגאה כאילו עו"ז (סוטה ד), ואין אני והוא יכולין לדור במדור אחד (שם ה). לכן אין קדושת שבת שורה, אך על מי שיש לו מדת ענוה.

(בית יעקב, למהר"א ינובסקי - פ" ויקהל ד"ה או יאמר)

מגודל ענוה ושפלות

עיקר קבלת קדושת שבת הוא מגודל ענוה ושפלות כזכר, שב"ת הוא אותיות בש"ת. מגודל הקדושה המתגלה בשב"ק, שיושב אדם בעולם הנשמות, ורואה שלא עשה עדיין שום דבר מנוון לפני הבורא, וכשמסתכל אדם בזה, זה הוא שמקבל הקדושה על עצמו, ולא כשמתגאה לומר שהוא כבר יצא חובתו, שלמד הרבה והתפלל בכונה, זה בוודאי אינו מקבל שום קדושה, שאין אני והוא יכולים לדור. (תולדות אהרן - פרשת בשלח ד"ה אז ישיר)

מאתך הוא מנוחתם

היה אומר (הרה"ק בעל חי הרי"ם) 'לדעת כי אני ה' מקדשכם', והיה שואל אלא מי, רק שהעיקר שידע שהקדושה בא רק מה', ולא שוהו כלל וכלל, וזהו 'כירו בניך וידעו כי (אתה הוא מנוחתם, ומאתך הוא מנוחתם'. (שיח שרפי קודש - שבת אות ח)